ΤΑΞΗ: **Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: **ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**
ΜΑΘΗΜΑ: **ΑΡΧΑΙΑ**

Ημερομηνία: Τετάρτη 27 Απριλίου 2022
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ, *Περὶ Ἀλεξάνδρου τύχης καὶ ἀρετῆς*, 6 329A-D

Καὶ μὴν ἡ πολὺ θαυμαζομένη πολιτεία τοῦ τὴν Στωικῶν αἵρεσιν καταβαλομένου Ζήνωνος εἰς ἓν τοῦτο συντείνει κεφάλαιον, ἵνα μὴ κατὰ πόλεις μηδὲ δήμους οἰκῶμεν ἰδίοις ἕκαστοι διωρισμένοι δικαίοις, ἀλλὰ πάντας ἀνθρώπους ἡγώμεθα δημότας καὶ πολίτας, εἷς δὲ βίος ᾖ καὶ κόσμος, ὥσπερ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῷ συντρεφομένης. Τοῦτο Ζήνων μὲν ἔγραψεν ὥσπερ ὄναρ ἢ εἴδωλον εὐνομίας φιλοσόφου καὶ πολιτείας ἀνατυπωσάμενος, Ἀλέξανδρος δὲ τῷ λόγῳ τὸ ἔργον παρέσχεν. Οὐ γάρ, ὡς Ἀριστοτέλης συνεβούλευεν αὐτῷ, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἡγεμονικῶς τοῖς δὲ βαρβάροις δεσποτικῶς χρώμενος, καὶ τῶν μὲν ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπιμελόμενος τοῖς δ’ ὡς ζῴοις ἢ φυτοῖς προσφερόμενος, πολέμων πολλῶν καὶ φυγῶν ἐνέπλησε καὶ στάσεων ὑπούλων τὴν ἡγεμονίαν, ἀλλὰ κοινὸς ἥκειν θεόθεν ἁρμοστὴς καὶ διαλλακτὴς τῶν ὅλων νομίζων, οὓς τῷ λόγῳ μὴ συνῆγε τοῖς ὅπλοις βιαζόμενος καὶ εἰς ταὐτὸ συνενεγκὼν τὰ πανταχόθεν, ὥσπερ ἐν κρατῆρι φιλοτησίῳ μίξας τοὺς βίους καὶ τὰ ἤθη καὶ τοὺς γάμους καὶ τὰς διαίτας, πατρίδα μὲν τὴν οἰκουμένην προσέταξεν ἡγεῖσθαι πάντας, ἀκρόπολιν δὲ καὶ φρουρὰν τὸ στρατόπεδον, συγγενεῖς δὲ τοὺς ἀγαθούς, ἀλλοφύλους δὲ τοὺς πονηρούς· τὸ δ’ Ἑλληνικὸν καὶ

βαρβαρικὸν μὴ χλαμύδι μηδὲ πέλτῃ μηδ' ἀκινάκῃ μηδὲ κάνδυι διορίζειν, ἀλλὰ τὸ μὲν Ἑλληνικὸν ἀρετῇ τὸ δὲ βαρβαρικὸν κακίᾳ τεκμαίρεσθαι, κοινὰς δ' ἐσθῆτας ἡγεῖσθαι καὶ τραπέζας καὶ γάμους καὶ διαίτας, δι' αἵματος καὶ τέκνων ἀνακεραννυμένους.

Α1. Για καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου να γράψετε τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5), και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5).

1. Ο Πλούταρχος επικαλείται την ουτοπική πολιτεία που οραματίστηκε ο Ζήνων ο Κιτιεύς, ένας από τους θεμελιωτές του στωικισμού.
2. Η Πολιτεία του Ζήνωνα αποβλέπει να κατοικούμε χωρισμένοι σε πόλεις και δήμους, που έχουν ιδιαίτερους κανόνες δικαίου.
3. Ο Ζήνων εμπνεύστηκε την πολιτεία του μετά από ένα όνειρο που είδε.
4. Ο Αλέξανδρος με το έργο του έκανε πράξη τη θεωρητική σύλληψη του Ζήνωνα.
5. Ο Αλέξανδρος εφάρμοζε μόνο ειρηνική πολιτική απέναντι στους λαούς.

Μονάδες 10

Β1. «***Καὶ μὴν ἡ πολὺ θαυμαζομένη … παρέσχεν***» : Αφού καταγράψετε τα χαρακτηριστικά της πολιτείας του Ζήνωνα σύμφωνα με το κείμενο, να σχολιάσετε τη λειτουργία των παρομοιώσεων που υπάρχουν στο δοθέν απόσπασμα.

Μονάδες 10

Β2. Αφού επισημάνετε και αιτιολογήσετε τον αναχρονισμό του Πλούταρχου, να αναλύσετε τη συμβουλή του Αριστοτέλη προς τον Αλέξανδρο.

Μονάδες 10

Β3. **Για καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου να γράψετε τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη:**

1. Ο Αριστοτέλης καταγόταν από την Όλυνθο.
2. Για την αγωγή του Αλεξάνδρου ο Αριστοτέλης χρησιμοποίησε κατά κύριο λόγο τα ομηρικά έπη.
3. Η εκπαίδευση του Αλεξάνδρου γινόταν συνήθως στη Μίεζα.
4. Ο Αλέξανδρος πέθανε το 323 π.Χ..
5. Στη Μακεδονία ο Αριστοτέλης έμεινε ως το 323 π.Χ..

Μονάδες 10

Β4. **Να αντιστοιχίσετε κάθε μία αρχαία ελληνική λέξη της στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. (Στη στήλη Α περισσεύουν τρεις λέξεις.)**

Στήλη Α	**Στήλη Β**
1. συνενεγκὼν	
2. παρέσχεν	α. απλήρωτος
3. πολλῶν	β. διαγώνισμα
4. ἀγέλης	γ. μισαλλοδοξία
5. ἐνέπλησε	δ. κράμα
6. κεφάλαιον	ε. διένεξη
7. ἀνακεραννυμένους	
8. διαλλακτὴς	

Μονάδες 10

Β5. **ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**

Αφού μελετήσετε το παρακάτω απόσπασμα από το ποίημα «*Στα 200 π.Χ.*» του Κ.Π. Καβάφη και το διδαγμένο κείμενο να αναφέρετε ποια ήταν τα αποτελέσματα της εκστρατείας του Αλεξάνδρου και να δηλώσετε ποιες ήταν οι νέες αντιλήψεις και αξίες που προωθούσε ο Αλέξανδρος και οι οποίες βασίζονταν στη νέα πραγματικότητα που δημιούργησε η εκστρατεία του.

Κ.Π. Καβάφης, *Στα 200 π.Χ.*

[…]

Κι απ’ την θαυμάσια πανελλήνιαν εκστρατεία,
την νικηφόρα, την περίλαμπρη,
την περιλάλητη, την δοξασμένη
ως άλλη δεν δοξάσθηκε καμιά,
την απαράμιλλη : βγήκαμ’ εμείς·
ελληνικός καινούριος κόσμος, μέγας.
Εμείς· οι Αλεξανδρείς, οι Αντιοχείς,
οι Σελευκείς, κι οι πολυάριθμοι
επίλοιποι Έλληνες Αιγύπτου και Συρίας,
κι οι εν Μηδία, κι οι εν Περσίδι, κι όσοι άλλοι.
Με τες εκτεταμένες επικράτειες,
με την ποικίλη δράσι των στοχαστικών προσαρμογών.
Και την Κοινήν Ελληνική Λαλιά
ώς μέσα στην Βακτριανή την πήγαμεν, ως τους Ινδούς.

[…]

Μονάδες 10

ΟΕΦΕ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΟ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
«Νικόκλης ή Κύπριοι» τοῦ Ισοκράτους 44-45

Ο ρήτορας θέτει τα κριτήρια για την αρετή και αποδεικνύει ότι ο ίδιος υπήρξε πάντα ενάρετος άνθρωπος.

Χρὴ οὖν δοκιμάζειν τὰς ἀρετὰς οὐκ ἐν ταῖς αὐταῖς ἰδέαις ἁπάσας, ἀλλὰ τὴν μὲν δικαιοσύνην ἐν ταῖς ἀπορίαις, τὴν δὲ σωφροσύνην ἐν ταῖς δυναστείαις, τὴν δ' ἐγκράτειαν ἐν ταῖς τῶν νεωτέρων ἡλικίαις. Ἐγὼ τοίνυν ἐν πᾶσι τοῖς καιροῖς φανήσομαι πεῖραν τῆς ἐμαυτοῦ φύσεως δεδωκώς. Ἐνδεὴς μέν γε **χρημάτων** καταλειφθεὶς οὕτω **δίκαιον** ἐμαυτὸν παρέσχον ὥστε μηδένα λυπῆσαι τῶν πολιτῶν. Λαβὼν δ' ἐξουσίαν ὥστε ποιεῖν ὅ,τι ἂν βούλωμαι, σωφρονέστερος **τῶν ἰδιωτῶν** ἐγενόμην · τούτων δ' ἀμφοτέρων ἐκράτησα ταύτην ἔχων τὴν ἡλικίαν, ἐν ᾗ τοὺς πλείστους ἂν εὕροιμεν **πλεῖστα** περὶ τὰς πράξεις ἐξαμαρτάνοντας. Καὶ ταῦτ' ἐν ἑτέροις μὲν ἴσως ἂν ὤκνουν **εἰπεῖν**, οὐχ ὡς οὐ φιλοτιμούμενος ἐπὶ τοῖς **ἐμοί** πεπραγμένοις, ἀλλ' ὡς οὐκ ἂν πιστευθεὶς ἐκ τῶν λεγομένων · ὑμεῖς δ' αὐτοί μοι μάρτυρές ἐστε πάντων τῶν εἰρημένων.

ΟΕΦΕ

Γ1. α) «Λαβὼν δ' ἐξουσίαν ὥστε ποιεῖν… μάρτυρές ἐστε πάντων τῶν εἰρημένων.»: Να αποδώσετε το παραπάνω απόσπασμα στη νέα ελληνική γλώσσα.

Μονάδες 10

β) Ποια είναι, σύμφωνα με τον Ισοκράτη, τα κριτήρια με τα οποία πρέπει να εξετάζεται αν ένας άνθρωπος είναι ενάρετος; (Μονάδες 4) Ποια γεγονότα αποδεικνύουν ότι ο ίδιος υπήρξε ενάρετος; (μονάδες 6)

Μονάδες 10

Γ2. α) Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

σωφρονέστερος:	το επίρρημα στον θετικό βαθμό
τῶν ἰδιωτῶν:	η κλητική ενικού
φανήσομαι:	το β΄ ενικό της προστακτικής στον παθητικό αόριστο β΄
λυπῆσαι:	το α΄ πληθυντικό της οριστικής παρατατικού στην ίδια φωνή
πεπραγμένοις:	το β΄ ενικό της οριστικής υπερσυντελίκου στην ίδια φωνή

Μονάδες 5

β) **Ἐνδεὴς μέν γε χρημάτων καταλειφθεὶς οὕτω δίκαιον ἐμαυτὸν παρέσχον.**

Να μεταφέρετε τους υπογραμμισμένους κλιτούς τύπους στον άλλο αριθμό.

Μονάδες 5

Γ3. α) Να προσδιορίσετε τον συντακτικό ρόλο των παρακάτω λέξεων: **χρημάτων, δίκαιον, τῶν ἰδιωτῶν, πλεῖστα, εἰπεῖν , ἐμοί.**

Μονάδες 6

β) **τοὺς πλείστους ἂν εὕροιμεν πλεῖστα περὶ τὰς πράξεις ἐξαμαρτάνοντας:** Να μεταφέρετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ.

Μονάδες 4

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!